

Översikt

Tre typer av moraliska teorier:

(1) Konsekvensialistiska

(2) Deontologiska

(3) Dygdetik

En version av deontologiska teorier är kontraktualismen. Scanlon försvarar en form av denna.

Översikt

Vad utmärker kontraktualismen?

Grundidén är att vi handlar moraliskt när vi handlar i enlighet med regler (ett "kontrakt") som alla parter kan acceptera.

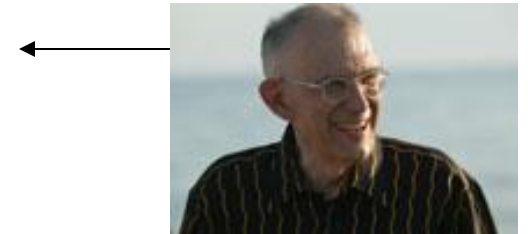
Denna idé kan dock utvecklas i olika riktningar.

Översikt

Två huvudsakliga former av kontraktualism:

(1) Hobbesiansk kontraktualism ("ömsesidig nytta-kontraktualism")

(2) Kantiansk kontraktualism

Översikt

De två formerna av kontraktualism skiljer sig på två sätt:

(1) De ger olika beskrivning av parternas motivation.

- Hobbes: parterna är egennyttiga.
- Scanlon: parterna vill komma fram till principer som alla rimligen kan acceptera.

(2) De använder olika kriterier för när parterna "kan" acceptera en viss regel/princip.

- Hobbes: en rationell person kan acceptera regeln.
- Scanlon: en resonabel person kan acceptera regeln.

Begreppet "resonabel" ("reasonable") är centralt i Scanlons teori.

Översikt

Scanlons mål är att besvara tre frågor om moralen:

- (1) Vad handlar moralen om?
- (2) Vad karakteriserar moraliskt tänkande?
- (3) Hur ska vi förklara moralens stora vikt?

Scanlon säger själv att när vi väl har besvarat frågorna (2) och (3) så har vi också besvarat fråga (1).

Detta faktum illustrerar en generell tendens hos Scanlon: han är inte intresserad av metafysiska, eller semantiska, frågor.

Översikt

När Scanlon talar om "moralen" syftar han egentligen bara på en del av det som vi kallar "moral".

Han använder uttrycket "what we owe to each other" för att beteckna denna del av moralen.

Den utgörs (något förenklat) av de skyldigheter och rättigheter som individuella personer har mot varandra – och utesluter därmed alla andra skyldigheter, och dessutom alla aspekter av moralen som inte kan förstås i termer av skyldigheter.

Översikt

På ett sätt är fråga (1) – ”Vad handlar moralen om?” – både central och lätt att besvara.

Moralen handlar om skäl.

Skälbegreppet är alltså fundamentalt i Scanlons teori.

Kapitel 1

Vad är ett skäl?

Enklast uttryckt är ett skäl ett faktum eller ett sakförhållande. (Men enligt Scanlon en proposition [s. 57].)

Enligt Scanlon är skälbegreppet:

- Primitivt. Det går inte att definiera i termer av andra begrepp.
- Objektivt. Skäl föreligger eller inte (i stort sett) oberoende av våra attityder.

Skäl är något vi har för vad Scanlon kallar ”omdömeskänsliga attityder.” (“Judgment-sensitive attitudes”)

Dessa inkluderar: övertygelser, preferenser, (vissa) känslor och avsikter (och därmed indirekt handlingar).

Kapitel 1

Ordet 'skäl' används i två huvudsakliga betydelser (s. 19).

(1) Ett "operativt" skäl är något man kan använda för att förklara varför en person har en viss omdömeskänslig attityd.

(2) Ett "normativt" skäl är något man kan använda för att rättfärdiga att en person har en viss omdömeskänslig attityd.

Kapitel 1

En omdömeskänslig attityd utmärks av att den påverkas av ens egna normativa skälomdömen.

Om man blir övertygad om att det finns goda skäl att ha en viss omdömeskänslig attityd, så tenderar man också att skaffa sig den attityden, och omvänt. Detta är dock bara en tendens.

Omdömeskänsliga attityder är också sådana att det är meningsfullt att begära av oss att vi ska försvara dem (d.v.s., visa att de är rättfärdigade).

Kapitel 1

Begreppet "skäl" är kopplat till två andra begrepp: "rationell" och "rimlig" (eller "skälig", eller [om person] "resonabel").

Scanlon definierar 'irrationell' på ett snävt sätt. Jag är irrationell om och endast om jag har en omdömeskänslig attityd som jag själv anser att jag har goda skäl att inte ha eller omvänt.

Om jag är fullt rationell däremot så har jag alltid de attityder jag anser att jag har mest skäl att ha.

Vi återkommer till vad 'rimlig' (d.v.s., 'reasonable') betyder i samband med kapitel 5.

Kapitel 1

I debatten om skäl (för att handla) figurerar två skilda kontraster mellan positioner som kallas ”externalism och internalism.”

(1) Motivinternalism vs. motivexternalism.

(2) Skälinternalism vs. skälexternalism.

Scanlon accepterar motivinternalism och skälexternalism.

Kapitel 1

Motivinternalismen hävdar att omdömet att man själv (nu) har skäl att handla på ett visst sätt med nödvändighet åtföljs av (eller består av) motivation att handla på detta sätt. Motivexternalismen förnekar att någon sådan nödvändig koppling föreligger.

Scanlons version av MI är mer generell, eftersom den gäller alla skälomdömen och inte bara de som berör handlingar.

Kapitel 1

Scanlons MI implicerar inte att en person som anser att hon bör ha en viss attityd med nödvändighet har denna attityd, men den implicerar att om hon har den så är en tillräcklig förklaring av detta faktum att hon accepterar omdömet. Det är inte nödvändigt att också säga att hon har en önskan ("desire") att ha attityden.

Det är uppenbart i fallet med övertygelser att man inte behöver peka på någon önskan att tro det man har skäl att tro. Övertygelsen följer skälomdömet automatiskt. Samma sak gäller även för preferenser och intentioner, enligt Scanlon.

Detta är ett exempel på Scanlons tendens att dra paralleller mellan teoretiska (om övertygelser) och praktiska (om avsikter och handlingar) skälomdömen.

Kapitel 1

Scanlons MI tycks komma i konflikt med den inflytelserika ("humeanska") "Belief-Desire-teorin" om handlingar (BDT). Enligt denna måste vi åberopa en övertygelse och en preferens för att förklara varje handling.

Konflikten uppstår därför att Scanlons teori implicerar att det ibland går att förklara en handling genom att åberopa ett skälomdöme snarare än en preferens (desire).

Kapitel 1

Denna konflikt leder till frågan om vad en "desire" egentligen är för något. Det finns två gängse föreställningar:

- (1) Dispositionell – en "desire" är en disposition att handla på ett visst sätt i vissa omständigheter. (Jfr. "preferenser" i ekonomisk teori.)
- (2) Fenomenologisk – en "desire" är ett mentalt tillstånd som känns på ett visst sätt. (Jfr. ett "begär".)

[**OBS!** Scanlon använder inte denna terminologi.]

En tolkning av Scanlon är nu denna. Han ställer upp ett dilemma för BDT. Om vi definierar "desire" dispositionellt är BDT trivial, och alltså inget intressant påstående. Om vi definierar "desire" fenomenologiskt är BDT däremot falsk.

Kapitel 1

Det är trivialt att en "desire" i dispositionell mening alltid måste finnas med i varje handlingsförklaring, eftersom vad som helst som motiverar handling är en disposition att handla i vissa omständigheter.

Men varför är BDT falsk om vi förstår "desire" i fenomenologisk mening?

Kapitel 1

Vad är en "desire" (begär) enligt Scanlon?

Han identifierar ett begär att göra A med vad vi kan kalla "riktad uppmärksamhet": att ens tankar hela tiden tenderar att riktas mot skäl för att göra A.

Vi måste skilja RU från vad Scanlon kallar en "mere urge." Detta är blott och bart en lust att utföra en viss typ av handling utan att man anser sig ha något skäl för att göra detta.

Med andra ord: om man har en "desire" att göra en viss handling måste man också i någon mening tycka att man har skäl att utföra den handlingen.

Kapitel 1

Men det är också viktigt att inte blanda ihop en "desire" i betydelsen RU med ett omdöme att man har skäl att göra en viss sak.

Detta eftersom man kan ha en "desire" att utföra en handling även om man är övertygad om att man faktiskt inte har något skäl att utföra den.

Lösningen till denna skenbara paradox är att vi måste skilja mellan skälomdömen och vad vi kan kalla "skältankar" (Scanlon: "seemings", s. 65).

För att förstå skillnaden mellan dem kan man använda sig av distinktionen mellan perceptioner och omdömen.

Kapitel 1

Scanlon använder distinktionen mellan skälomdömen och skältankar för att förklara fenomenet viljesvaghet (d.v.s. när vi inte handlar så som vi anser att vi borde handla.)

När en agent är viljesvag har hans skälomdömen kommit i konflikt med hans "desires" (RU). Viljesvaghet är som en sorts illusion.

Kapitel 1

Scanlon försvarar två teser om RU och motivation:

(1) Det är inte sant att varje handling förklaras av en "desire" i RU-meningen. (Ibland gör vi sådant som vi inte "vill" göra. Men notera att även en sådan handling förutsätter en "desire" i den dispositionella meningen.)

(2) När en person har en "desire" i RU-meningen och handlar därefter så kommer motivet från personens skäلتankar/omdömen och inte från ett oberoende mentalt tillstånd som kan kallas "desire." (Jfr. Scanlons version av motivinternalismen.)

Kapitel 1

I debatten om skäl figurerar två skilda kontraster mellan positioner som kallas "externalism och internalism."

- (1) Motivinternalism vs. motivexternalism.
- (2) Skälinternalism vs. skälexternalism.

Scanlon accepterar motivinternalism och skälexternalism.

Kapitel 1

Skälinternalismen hävdar att en agent har ett skäl att utföra en viss handling endast om personen redan har någon sorts motiv som skulle främjas av handlingen. (Jfr. appendix)

Skälexternalisten förnekar detta.

Kapitel 1

Scanlon argumenterar för SE på två sätt.

(1) Han försöker visa att det inte finns så starka skäl att acceptera SI som många har trott.

(2) Han hävdar att en klar förståelse av hur skäl att handla faktiskt är uppbyggda visar att de inte kan vara beroende av motivation på det sätt som SI säger.

Kapitel 1

Scanlons första argument:

Scanlon accepterar att skäl har subjektiva villkor, och att det är detta faktum som har fått SI att framstå som attraktiv.

Ett subjektivt villkor är ett faktum om en persons psykologi som är ett nödvändigt villkor för att hon ska ha skäl att utföra en viss handling – eller som åtminstone påverkar de skäl hon har.

Kapitel 1

Det finns två sorts subjektiva villkor enligt Scanlon:

(1) Gillande. Exempel: Scanlons smak för mockaglass.

(2) Fattade beslut. Exempel: jag bestämmer mig för att semestra vid kusten snarare än i bergen. När jag väl fattat detta beslut bör jag hålla fast vid det om ingen ny omständighet kommer in i bilden.

Däremot förnekar Scanlon att "desires" i hans mening (RU) skulle vara subjektiva villkor. Det faktum att jag har en "desire" att utföra en viss handling ger mig inte i sig något som helst skäl att utföra denna handling. Exempel: Scanlons begär efter en ny dator.

Scanlon erkänner i och för sig vissa undantag mot denna regel.

- a) Fall där man väljer ett av flera jämbördiga alternativ på en impuls. (Dessa betraktar han som obetydliga)
- b) Fall där man väljer en karriär eller motsvarande. Här är det egentligen inte fråga om att en "desire" i sig är skälgivande, utan snarare att dess närvaro är nödvändig för att förverkliga andra värden.

Kapitel 1

Scanlons andra argument:

- (1) Om SI vore sann så skulle alla skäl att handla ha samma struktur som "desires" (i endera meningen).
- (2) Men inte alla skäl har denna struktur.
- (3) Alltså är SI inte sann (och följaktligen är SE sann istället).

Kapitel 1

Premiss 1: Om SI vore sann så skulle alla skäl att handla ha samma struktur som "desires" (i endera meningen).

En desire har följande struktur. Den har (a) ett föremål (d.v.s. ett sakförhållande som jag vill ska realiseras) och (b) en styrka eller intensitet.

Premiss (1) säger alltså att om SI vore sann så skulle varje skäl uttömmande kunna karakteriseras genom att ange dess föremål och dess styrka (eller vikt).

Kapitel 1

Premiss 2: Men inte alla skäl har denna struktur (objekt/styrka).

SI hänger ihop med en viss föreställning om praktiskt tänkande. Enligt denna fattar vi beslut genom att väga skäl mot varandra. Vi lägger varje skäl i en av två (eller flera) vågskålar, och så beslutar vi oss för att utföra den handlingen som har de tyngsta skälen i sin vågskål.

Bakom premiss (2) ligger dock tanken att denna bild är förenklad. I synnerhet finns det skäl som inte (bara) är skäl att realisera ett visst sakförhållande, utan istället (eller också) skäl att ge större eller mindre vikt åt vissa andra skäl. Exempel: krocketmatchen.

Kapitel 1

Det är möjligt att försvara SI genom att tillgripa s.k. "andra ordningens preferenser."

En andra ordningens preferens är en preferens som har en "vanlig" första ordningens preferens som en del av sitt föremål.

Exempel: en första ordningens preferens är att vilja röka, en andra ordningens preferens är att vilja sluta vilja röka.

Kapitel 1

Distinktionen mellan preferenser av olika ordningar är relevant för Scanlons argument av följande anledning: ett skäl att betrakta ett annat skäl som mer eller mindre relevant kan svara mot en andra ordningens preferens.

Scanlon svarar: den här lösningen förutsätter att en andra ordningens preferens har en sorts auktoritet som första ordningens preferenser inte har. Men det accepterar han inte: hur kan en "desire" leda till att en annan "desire" inte ger upphov till skäl?

Kapitel 1

Slutligen vänder sig Scanlon till ”metafysiska” och kunskapsteoretiska frågor.

Till att börja med förnekar han att skälomdömen kan reduceras till påståenden om den naturliga världen (d.v.s. naturalism).

Han motiverar detta med en version av det s.k. ”öppna frågans argument” – men utan att bemöta de många invändningar som numera finns mot detta argument.

Kapitel 1

Alternativen blir då för Scanlon att ge en non-naturalistisk eller non-kognitivistisk analys av skälomdömen.

Han föredrar den förstnämnda, men vill inte ta ställning.

Den viktiga frågan menar han är istället huruvida det finns substantiella kriterier för när ett skälomdöme är korrekt (sant) eller inkorrekt (falskt), och han menar att båda teorierna ovan är förenliga med existensen av sådana kriterier.

Kapitel 1

Så vilka är då dessa kriterier?

Scanlon säger att när vi ska avgöra om ett visst skälomdöme är korrekt eller inte så ska vi använda samma metod som vi använder för att avgöra sanningshalten i omdömen av andra typer.

D.v.s., vi frågar om omdömet skulle passa in i den mest sammanhängande och fullständiga redogörelsen för vilka skäl som finns.

Scanlon är medveten om risken att två personer kan utgå från samma information, gå igenom processen han beskriver, men ändå komma fram till helt olika resultat. Han verkar dock mena att detta i praktiken aldrig kommer att hända. För åtminstone en av de två kommer att ha begått något misstag på vägen. (Jfr. s. 382n60.)

Och skulle det ändå hända så ger det bara var och en av de inblandade parterna skäl att betrakta den andre som "konstig" snarare än att bli skeptiker.